

Zápis ze II. mezinárodního setkání ČŠBH – dne 02/08 2010

1/ Zahájení, přivítání účastníků – Michael Wellner Pospíšil, generální ředitel ČC

2/ Úvod – Helena Kovaříková, vedoucí projektového oddělení ČC

- přivítání účastníků
 - poděkování za záštitu
 - rekapitulace toho, co se událo od posledního setkání před rokem
 - prezentace programu dne – Blok I – zástupci státních institucí – Senát, MŠMT, MZV, Blok II - příspěvky z praxe, Blok III – prezentace evropského projektu Multitalks, nástin praktických kroků pro další období a jejich implementace
 - prezentace dokumentů, které jsou součástí dokumentace setkání (Usnesení vlády č. 262) atd.)
- Cílem setkání by měla být definice konkrétních kroků pro další posun ve vývoji a konstruktivní a věcná diskuse.

3/ Program – Blok I

Představení ČŠBH – Lucie Slavíková Boucher, předsedkyně ČŠBH

Co se za poslední rok nezměnilo:

- i nadále se ČŠBH věnuje výuce ČJ, D a Z a dále předškolní přípravné výchově, která je nesmírně důležitá pro následnou výuku výše citovaných předmětů
- i nadále tvoří frekventanti ČŠBH z 90% děti ze smíšených manželství, z toho 95% dětí jsou českými občany.

Co je nového:

- založení ČŠBH v Bruselu
- v Sydney absolvovali 1. semestr výuky
- v Mnichově byl dokončen první školní rok
- připravuje se založení nových poboček na Slovensku (Bratislava), v Itálii (Řím), ve Španělsku (Alicante) a v Argentině (Buenos Aires).

Pařížská pobočka vypracovala Školní vzdělávací program, který v prvotní fázi také v Paříži odzkoušela. Tento program byl v říjnu 2009 připomínkován VÚP (Výzkumný ústav pedagogický) a po drobných změnách předložen v únoru 2010 k posouzení MŠMT. V současné době čekáme na výsledky a závěry, které nám MŠMT ještě nezaslalo.

V červenci 2009 bylo založeno občanské sdružení ČŠBH, které bylo dne 19. 8. 2009 pod IČ 22838244 zaregistrováno Ministerstvem vnitra. Jeho cílem je plnit roli koordinátora jednotlivých ČŠBH, podporovat jejich vzájemnou spolupráci, iniciovat společné projekty a zajišťovat jejich realizaci. Jedním z takových projektů je dětský tábor s výtvarným zaměřením ve Sluňákově, který právě probíhá (1.- 6. 8. 2010).

Dne 27. 4. 2010 proběhlo veřejné slyšení v Senátu, jehož tématem byla institucionalizace ČŠBH. Stenozáznam z jednání na <http://www.csbh.cz/konference-seminare/verejne-slyseni-stale-komise-senatu-pro-krajany-zijici-v-zahranici> Zápis z jednání byl odeslán odpovědným osobám na konci dubna 2010. Problematika ČŠBH byla též součástí červnové senátní schůze - na adresu ČŠBH – formulace zadání pro MŠMT – viz dále.

Důležitým dokumentem je Usnesení vlády ČR z 9. 4. 2010, č. 262 (viz příloha), o pokračování Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí na léta 2011 až 2015, které již konkrétně zmiňuje ČŠBH a v této souvislosti zadává konkrétní úkoly MŠMT a MZV.

Výhledy do budoucna:

- cílem ČŠBH je stále dosažení institucionalizace v rámci MŠMT, což by jednak zvýšilo prestiž jak u rodičů, tak u institucí, umožnilo by najít vícezdrojové financování a zajistilo by kontinuitu projektu do budoucna.
- 95% frekventantů ČŠBH jsou občané ČR a dle Ústavy mají nárok na české vzdělávání, které zajišťuje ČŠBH.
- ČŠBH by se chtěla stát součástí řetězce fakultních škol, což jsou školy, které mohou spolupracovat s jednotlivými pedagogickými fakultami a školit budoucí pedagogy, pro budoucí pedagogy by praxe v ČŠBH v zahraničí byla přínosem, především z hlediska specifčnosti multilinguálního prostředí

Vzhledem k tendencím zvýšené migrace obyvatel jak v rámci Evropy, tak celosvětově se předpokládá, že počet nových občanů ČR žijících v zahraničí bude stoupat.

Fotoprezentace ČŠBH Brusel – Anita Březinová, předsedkyně krajského spolku

- od září 2009 do ledna 2010 proběhl pilotní půlroční projekt, který se osvědčil a na základě získaných zkušeností byl realizován i druhý semestr výuky
- fungují v klasickém modelu předškolního a základního vzdělávání (ve skupinách 2 – 3 roky, 3 – 5 let, 5- 7 let, 7 – 10 let).
- velká podpora ČC Brusel (prostory)
- využívají metodiku ČŠBH Paříž a konzultují ji
- mají 4 stálé učitele a 4 na tzv. „záskok, výuka probíhá v neděli

Příspěvek - Stálá komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí – Tomáš Grulich, senátor

- potřebnost projektu je neoddiskutovatelná
- první stopy podobných aktivit nalézáme již za Rakouska-Uherska, kdy byly v rámci spolků zakládány české školy, v roce 1918, po vzniku samostatné ČR byla podepsána smlouva mezi ČSR a Rakouskem o podpoře a zakládání českých resp. rakouských škol - v tomto můžeme spatřit určitou paralelu
- Senát na podnět Komise inicioval další jednání u MŠMT, jehož výsledkem byl návrh zařadit výuku ČŠBH do sekce zájmových aktivit, přičemž by bylo možné vydávat jakési osvědčení o absolvování výuky, naším cílem je vydávat vyvědčení, plánujeme oficiální schůzku u ministra školství ve věci institucionalizace ČŠBH

Příspěvek - MZV – Vladimír Eisenbruk, vládní zmocněnec pro krajany žijící v zahraničí

- ČŠBH je skvělá myšlenka, ale zároveň „problém“, který nám „nepasuje“ do systému, chybí tzv. politická vůle, jak celou situaci řešit.
- teoreticky nepatří do gesce MZV, ale MŠMT, stejně jako vojenští přidělenci patří do gesce Ministerstva obrany nebo obchodní radové pod gesce Ministerstva průmyslu a obchodu

Řešení:

- novelizace Školského zákona (!)
- dosavadním výsledkem práce MZV v součinnosti s ostatními subjekty je zmiňované Usnesení vlády č. 262

Do konce srpna mohou krajské spolky podat žádost o dotaci, ale potýkáme se s nedostatkem finančních prostředků. Byl zkrácen počet učitelů v Rumunsku ze tří na dva a uspořené finanční prostředky (cca 1.000.000) by se mohly rozdělit mezi ČSBH. Newylučuje se ovšem další krácení.

Bylo by dobré, kdyby mohla ČŠBH vydávat alespoň určité osvědčení o absolvování, ke kterému by ředitelé tzv. kmenových škol přihlíželi při vykonávání rozdílových zkoušek.

Příspěvek - MŠMT – Jindřich Fryč, vrchní ředitel – sekce mezinárodních vztahů a EU záležitostí

Ze strany MŠMT došlo v průběhu minulého období o podniknutí několika důležitých kroků, které vedly k závěrům zmiňovaných v Usnesení vlády č.262 (viz příloha.zavazuje MŠMT k poskytnutí finančních prostředků formou metodické pomoci. Podmínkou je, že jednotlivé ČŠBH fungují jako krajské spolky.

Koncepční vymezení ČŠBH – na rozdíl od názoru MZV se MŠMT domnívá, že ČŠBH mohou fungovat v rámci gesce MZV.

MŠMT prozatím razí ideu, aby Rámcový vzdělávací program ČŠBH fungoval v rámci zájmového vzdělávání s možností vydávání určitého osvědčení.

MŠMT by potom prostřednictvím Věstníku sdělila školám, jak v případě tohoto osvědčení postupovat.

MŠMT se podílela na vypracování II. novely Školského zákona, kde byl mj. obsažen návrh na zrušení rozdílových zkoušek. Tato II. novela však nebyla prozatím schválena.

Diskuse k I. bloku:

Radka Bubová, Mnichov – rodiče se při přechodu ze zahraniční školy na českou potýkají s problémem uznávání úrovně, resp. nenajdou v ČR ekvivalent úrovně školy, kterou jejich dítě navštěvovalo v zahraničí.

Iva Jirovská, Praha - rozdílové zkoušky slouží jako motivační prvek výuky ČJ pro rodiče. Pokud by se zrušily, jakým způsobem by byla řešena situace, kdy dítě odejde do zahraničí např. na úrovni 2. třídy a vrací se po čtyřech letech do 6. třídy. Bez průběžného přezkušování nemá šanci se následně zapojit do studia v ČR.

Jitka Kendíková, ředitelka gymnázia Gutha-Jarkovského

Rozdílové zkoušky jsou na ZŠ z ČJ, českých dějin a zeměpisu.

Na středních školách pak ředitel nařídí rozdílové zkoušky z předmětů, o kterých se domnívá, že obsah výuky na předchozí škole nedosahoval objemu či úrovně předmětu na škole, kam žák přestupuje.

Jindřich Fryč, MŠMT – monitoruje rozdílné reakce na rozdílové zkoušky neboť se na základě loňského setkání domníval, že povinnost rozdílových zkoušek je jedna z věcí, které rodiče trápí a jejich zrušení by usnadnilo celou situaci.

Část účastníků diskuse se shodla na tom, že zrušení rozdílových zkoušek a uznávání dosaženého vzdělání v zahraničí by bylo přínosné za podmínky, že by výuku českého jazyka, literatury a českých reálií zajišťovaly jednotlivé ČŠBH v zahraničí.

Zuzana Jungmannová, Londýn - Ideálním stavem by bylo, kdyby pobočka ČŠBH v dané zemi mohla působit jako kmenová škola pro přihlášení se do české školy.

Radka Bubová, Mnichov - Když si stát diktuje podmínky, které musíme plnit, musí nám také vytvořit podmínky pro jejich plnění a pomoci nám.

Tomáš Grulich, Senát - česká společnost má obecně problém s Čechy, kteří odcházejí do zahraničí, neexistuje evidence přesného počtu takových lidí (nemá ho ani MPSV), ale jde o přibližně 100.000 lidí, kteří žijí trvale v zahraničí

Vladimír Eisenbruk, MZV – prozatím špatné zakotvení v systému, je nutné udržet určitou úroveň ČŠBH v jednotlivých zemích (Paříž by své pobočky měla „certifikovat“).

Kateřina Zoufalá di Paola, Řím - měl by existovat jiný výukový program pro děti ze smíšených manželství a jiný program pro děti z ryze české rodiny.

Lucie Slavíková Boucher, Paříž - shrnuje:

- všichni pracují pro ČŠBH zdarma a ve svém volném čase
- prozatím není důležité, že každá pobočka má jinou úroveň, neboť neexistuje žádný výstup. V případě, že stát nastaví určitá pravidla, zavede se Rámcový vzdělávací program pro všechny, budeme mít následně výstupy a zpětná vazba bude mj. zajišťována inspekcemi MŠMT.

3) Program – Blok II.

Příspěvek MZV - Nora Jurkovičová, personální odbor

- vede mj. agendu vzdělávání dětí vyslaných pracovníků, děti tráví v zahraničí cca 4 roky a za dobu povinné školní docházky (ZŠ) mohou vzhledem ke střídání destinací až 3 x změnit zahraniční školu (a tím i event. jazyk), je důležité, aby v zahraničí byl alespoň nějaký jednotící přístup k výuce ČJ a českých reálií, myšlenku ČŠBH podporuje.

Příspěvek - Sdružení rodinných příslušníků zaměstnanců MZV ČR (SRP) – Renata Greplová

Sdružení, kterému MZV poskytlo prostory a jednoho pracovníka na poloviční úvazek, jinak pracují na dobrovolnické bázi.

Mají zájem o spolupráci i z pohledu partnerů vyslaných pracovníků, kteří by se mohli uplatnit v projektu ČŠBH (mnoho z nich má pedagogické vzdělání).

Příspěvek ZŠ a Gymnázium Gutha-Jarkovského - Jitka Kendíková, ředitelka

- představila školu (ZŠ a 8leté gymnázium).
- ocenila motivaci a entusiasmus rodičů a učitelů napojených na ČŠBH, ale je nutné celou myšlenku posunout dále

- legislativně je ČŠBH prozatím nezařaditelná, je nutné se rozhodnout v jakém režimu bude fungovat – zájmový, či profesionálně vzdělávací systém výuky ČJ a reálií
- sama může posoudit projekt dle zkušeností z Paříže a Mnichova, zdůraznila nutnost projektu čtení
- osobně je velmi nakloněna projektu a nabízí další spolupráci ať už formou výměny informací, možnosti návštěvy v hodinách výuky v Praze, zřízení internetového portálu či nabídkou vypracování manuálu pro rodiče dětí žijících v zahraničí mapující možnosti výuky a uznávání výstupů, včetně konkrétních příkladů z praxe

Diskuze k II. bloku:

Jindřich Fryč, MŠMT - v souladu s naplňováním Usnesení vlády č. 262, je v roce 2011 prozatím přislíbeno 700.000 Kč. Tyto prostředky by se mohly rozdělit mezi jednotlivé pobočky ČŠBH. Je potřeba, aby ČŠBH vznesla své požadavky nejpozději do 30.10. (požadavky jednotlivých poboček se soustředí u paní Lucie Slavíkové Boucher, která je následně předá hromadně MŠMT). Kontaktní osobou na MŠMT byla určena paní Mgr. Slabá, která se začne této agendě věnovat od 15.8.2010. Dům zahraničních služeb (DZS) dle finančních možností požadované pomůcky nakoupí a následně předá nejpozději do března 2011 žadatelům – kontaktní osoba – Olga Vlachová.

Pavla Zielencová, Ústav pro informace ve vzdělávání, ředitelka - informovala o projektu čtení (naše první čtení - v roce 2010 participovalo 13.000 dětí, besedy se spisovatelem atd.) a nabídla podporu a spolupráci, pokud by ČŠBH měla zájem se zúčastnit – více na www.uiv.cz
Nabízí seznam všech knih, které byly v daném roce k projektu vydány jako orientační pomůcka pro práci ČŠBH.

Robert Řehák, MZV, OKKP – krajské záležitosti - odpovědná osoba pro projekt ČŠBH na MZV, žádosti o finanční příspěvky pro krajské spolky je nutno podat do 31/08/2010, informace a formulář ke stažení na www.mzv.cz/kultura - rubrika krajané, podrubrika peněžní dary do zahraničí, kde jsou uvedena veškerá pravidla přidělování, celý odkaz včetně formuláře ke stažení:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/kultura_a_krajane/krajane/penezni_dary_do_zahranici/poskytovani_peneznich_daru.html

V rámci této podpory je možno žádat na pronájem sálu, honorář pro učitele. O výukové materiály je nutno žádat přes MŠMT.

Kateřina Zoufalá di Paola, Řím - posoudit možnost, zda-li by ČŠBH mohla udělovat certifikáty o znalosti ČJ pro děti, které pocházejí ze smíšených manželství a zůstávají trvale v cizí zemi.

Lucie Slavíková Boucher, Paříž – certifikované zkoušky jsou pro dospělé, ale nejsou zpracovány pro děti, jedná se o jiný typ zkoušek (ČJ jako cizí jazyk)

Helena Kovaříková, Česká centra – nabídka certifikovaných zkoušek dle evropského referenčního rámce probíhá na pobočkách ČC ve spolupráci s ÚJOP – Ústav jazykové a odborné přípravy UK

3) Program – Blok III.

Prezentace evropského projektu Multitalks - Michaela Šilpochová, ČC

ambice projektu - zvýšit povědomí o multilinguismu, zdůraznit vztah jazyk-identita, představit problematiku multilinguálních rodin prostřednictvím kulturních projektů – viz příloha

Zápis ze II. mezinárodního setkání ČŠBH - dne 03/08 2010

1. **Komunikace** – webová stránka – www.csbh.cz – zaslány přístupové kódy – nutná průběžná aktualizace, nabídka příručky pro rodiče – anotace...
2. **Finance** – MŠMT, MZV, vícezdrojové, spoluúčast rodičů, lokální projekty

MŠMT – nastavení mechanismu rozdělení finančních prostředků do dvou fází, stávající pobočky vypracují seznam nákupu metodických prostředků a technických pomůcek ve výši Kč 32. 000 (celkem 416.000 – cca 60% dotace) včetně nákladů na eventuelní poštovné (10%), jednotliví zástupci poboček ČŠBH zašlou Lucii Slavíkové Boucher do 15/10 2010, , II. fáze – kritériem pro rozdělení druhá část (40 %) alokovaných peněz (celkem 700.000) bude – začínající pobočka, počet žáků, účast na společných projektech, do 30/10 2010 bude předáno na MŠMT (Monika Slabá)

Veškeré nabyté prostředky a pomůcky jsou majetkem DZS a vztahuje se na ně režim zodpovědnosti při nabytí státního majetku – evidence, odpisy, protokol o případné ztrátě atd.

Zdroje – nakladatelství Fraus – www.fraus.cz, pedagogické nakladatelství Prodos - <http://ucebnice.org/prodos>

MZV – žádost o granty (uznatelné náklady – projekty, akce, pronájem sálu, honorář pro učitele) prostřednictvím formuláře – viz www.mzv.cz/kultura do 31/08 2010 – jednotlivě

Podmínka – jednotlivé pobočky ČŠBH se musí prezentovat jako krajské spolky, nebo akce nějakého již stávajícího krajského spolku. ČŠBH je možné zaregistrovat jako krajský spolek dle pravidel země působení a pak registraci písemně sdělit na příslušný zastupitelský úřad. Seznam všech již registrovaných krajských spolků je k dispozici na webové adrese: www.mzv.cz/kultura v rubrice Krajané a podrubrice Adresáře 2010.

Vícezdrojové – pomoc z ČR, včetně věcného plnění – např. nakladatelství, neziskovky, nabídka Ústavu pro informace ve vzdělávání – projekt na podporu čtenářství – www.uiv.cz

Spoluúčast rodičů – návrh – sociálně spravedlivé dle daňového přiznání

Lokální projekty – využití místních grantů – např. kapitola integrace cizinců, podpora multilinguismu

3. **Kritéria ČŠBH** – dvourychlostní – zájmové, profesionální vzdělávací systém – vzor evropské školy s výukou češtiny + švédský model (počet dětí 5+, výuka dle ŠVP – včetně nároků na kvalifikovaného učitele a hodinové dotace – precedens evropské školy ZŠ – I. + II. ročník – 2,5 60 minutové hodiny, II., IV. + V. ročník 3,75 60 minutové hodiny, uznatelné výstupy - vysvědčení)

Švédský model - Doplnkové studium pro švédské studenty v zahraničí – zájem o oficiální překlad dokumentu - „*Kompletterande undervisning för svenska elever i utlandet*“

- **garant výukového systému:** Skolverket – www.skolverket.se
- **typ výukového systému:** státem podporovaná výuka
- **struktura:** a) doplnkové studium 6-20 let – bez možnosti následného studia na školách ve Švédsku
b) 3 fázový systém: 1.-6.třída– doplnkové studium, 6.-9. třída – možnost následného studia na školách ve Švédsku
- **realizace výuky:** sdružení (zpravidla rodičů), které je po aprobaci stanov registrováno Skolverketem
- **kritéria zřízení sdružení:**
 - alespoň jeden z rodičů žáka je švédským občanem
 - výuka nejméně pro 5 žáků, v jejichž rodinách se hovoří švédsky
 - sdružení se řídí švédskou právní úpravou pro činnost spolků (stanovy, členské schůze, volba představitelů, účetnictví apod.)
- **rozsah výuky:** 2 hodiny týdně dle speciálních osnov
- **metodologie:** stanovení cílů výuky (ne konkrétní materiály) - Skolverket
- **financování:** Skolverket - 7000CZK/student/rok, poplatky rodičů, vlastní fundraising sdružení
- **učitelé:** sdružení najímá a platí učitele

4. **Metodická školení učitelů ČŠBH** – spolupráce – certifikované kurzy – Kritické myšlení, <http://www.csbh.cz/pariz/kriticke-mysleni>

5. **Organizace příměstských a letních táborů** – příklad Paříž + letní tábor Slunákov – www.slunakov.cz ; <http://www.csbh.cz/pariz/akce/letni-tabor>

6. **Podpora ČŠBH**

- spolupráce s pedagogickými fakultami a fakultními školami – již navázána spolupráce s pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

- návrh vytvoření smlouvy o spolupráci mezi ČR a ČŠBH

- nabídka vytvoření příručky – mj. též o možnosti výuky češtiny v zahraničí – pracovní název – **Rádce při studiu v zahraničí a návratu do české školy** – autorka – Jitka Kendíková

Anotace: Publikace si klade za cíl popsat všechny aspekty plnění povinné školní docházky v zahraničí a upozornit na možné problémy s ním spojené. V této souvislosti zmíní i významnou úlohu ČŠBH, která vzdělává žáky v mnoha zemích Evropy i světa. Zaměří se i na studium středních škol v zahraničí včetně krátkodobých stáží, a to především v souvislosti s uznáním dosaženého zahraničního vzdělání v Čechách. Neopomene ani na problémy s adaptací jedinců, kteří se po studiu v cizině vracejí do českých škol. Publikace připomene také fenomén smíšených manželství, zaměří se i na problematiku udržení českého jazyka jakožto významného potenciálu v zahraničí. Upozorňuje však i na další spektrum problémů, které s tematikou souvisejí.

7. **Další možný vývoj – naplnění Usnesení vlády, novelizace Školského zákona**

Informace o ČŠBH jakožto součásti Usnesení vlády č. 262 v příloze, zároveň příslib senátora Grulichy k navštívení nového ministra školství a intervence ve věci institucionalizace ČŠBH, transkript závěrů 20. schůze Senátu ve věci ČŠBH ze dne 24/06/2010:

I. Senát konstatuje důležitost projektu České školy bez hranic, jako prvku kulturní sounáležitosti ČR se svými diasporami žijícími v zahraničí. Podpora projektu Českých škol bez hranic je důkazem existence zájmu ČR o návrat českých občanů zpět do vlasti.

II. Navrhuje Senátu PČR vyzvat MŠMT ČR k zařazení Českých škol bez hranic do rejstříku škol MŠMT s možností vydávat vysvědčení (osvědčení) o výuce češtiny a dalších českých realii.

8. **Termín dalšího setkání – 01/08 – 02/08 2011**